

بررسی مهندسی برخی سازه‌های ایرانی از دوران هخامنشی تا سقوط امپراتوری ساسانی

۱. دکتر غلامرضا تیممی

استادیار، زبان و ادبیات فارسی، مؤسسه آموزش عالی آفرینش، بروجرد، ایران

۲. مهندس زهرا السادات موسی پناه

کارشناس معماری، دانشگاه غیرانتفاعی یاسین واحد بروجرد، ایران.

چکیده:

پس از شکل‌گیری نخستین تمدن‌های بشری و ترک غارنشینی و بیابان‌گردی در اثر جنگ و کوچ‌های اجباری، حکومت‌های گوناگون بر سر کار آمدند و اندک اندک جهت سکونت خود و خانواده ساختمان‌هایی ابتدایی بنا کردند. نگاه با گذشت زمان و تحولات سریع اجتماعی و روی کار آمدن هخامنشیان بافت فرهنگی و معماری بناها کاملاً دگرگون شد. پادشاهان هخامنشی ضمن استفاده از توانایی‌های فنی خود از سبک معماری کشورهای زیرسلطه و پیشه‌وران مناطقی مانند پاسارگاد، همدان، شوش و... نیز ساختمان‌های بزرگ و کاخ‌های باشکوه آفریدند. بنابر روایت فردوسی در شاهنامه جمشید پادشاه اسطوره‌ای ایران، پس از کشف آهن و ذوب‌کردن آن ابزاری جدید ساخت و مردم را به چهار طبقه تقسیم کرد. با تقسیم کار و انواع پیشه و احداث ساختمان‌های مختلف موجب پیشرفت‌هایی شگرف گردید. جمشید دیوها را به کارگل و کارگری در ساختمان‌سازی واداشت و با بکارگیری اصول هندسی و معماری و ترکیب مصالح ساختمانی، بناهای آباد و محکم ساخت. احداث حمام و کاخ و چشمه و کاریز جهت رفاه عمومی در عصر او بود. ساختمان درمانگاه، دبستان، جشنگاه، ورزشگاه و رزمگاه از بناهای برجسته‌ای است که در شاهنامه گزارش شده است. این پژوهش مانند دیگر تحقیقات علوم انسانی به روش تاریخی و با استفاده از منابع معتبر کتابخانه‌ای، مهندسی بناهای ایرانی از دوران هخامنشی تا سقوط ساسانیان را مورد بررسی قرار داده و به این نتایج دست یافته است که پادشاهان هخامنشی، اشکانیان و ساسانیان هر یک در دوران فرمانروایی خود با استفاده از طرح و معماری نوین و بهترین مصالح ساختمانی از قبیل ساروج، گچ، خشت پخته و نفت و... بناهایی مجلل و کاخ‌هایی سر به فلک کشیده بنا کرده‌اند که آثار برخی از آنها تاکنون پابرجاست.

واژگان کلیدی: سازه، معماری، هخامنشی، شاهنامه، ساسانیان